

DR. SZABÓ ÁRPÁD

AZ IDŐ ISTEN AJÁNDÉKA *

Ilyenkor, amikor az idő határmezsgyéjén állunk, s tapasztaljuk az évek gyors rohanásában az idő váltakozását, fel kell tennünk magunknak, de egymásnak is a kérdést: mi az idő? A válasszal talán úgy vagyunk, mint Ágoston, az egyház- atya: „Amikor magamnak teszem fel a kérdést, a választ már ismerem, de ami- kor másvalaki kérdez az időről, nem tudom, mit feleljek.”

Újév reggelén, még ha nem is határozott a válaszuk, próbáljuk meg együtt körbejárni azt az ismerethalmazt, amely az emberi szellemtörténet folyamán felhalmozódott e fogalomról.

Abból a megállapításból indulhatunk, hogy a különböző emberi kultúrák más-más választ adtak erre a kérdésre.

Az egyiptomiak szerint az idő olyan, mint egy farkába harapó kígyó. De a kí- gyó azért is az idő jelképe, mert levedli bőrét, s azután ismét megújul. Minden megszületik, majd eltávozik, és újból visszatér. Mi csupán múltó lények vagyunk ezen az örökkévaló keréken, vagy ebben a körforgásban, amelynek mozgása a spirálhoz hasonlítható.

A hinduk azt mondták, hogy az idő olyan, mint egy szép nő, aki mindeneket világra hoz, de aztán visszaveszi és elnyeli őket. Az idő sárkánya egy szörnyeteg, amelynek hatalmában életre kelünk, és ismét elmegyünk, visszavonhatatlanul Sőt, még mielőtt világra jönnénk, már sejteinkben hordozunk egy órát, amelynek ke- tyegése a halál valóságát sejteti. Bensőnkben tehát nemcsak az életprogramunk található, hanem a halálé is.

Az idő múlását nem tudjuk megállítani, de felhasználhatjuk a rendelkezé- sünkre álló időt.

Az időt nem úgy kell megélnünk, mint annak termékei és áldozatai, hanem oly módon, hogy valóságosan megéljük, és átalakítjuk azt.

Az egyiptomiak nemcsak úgy érzékelték az időt, mint a kört alakító kígyót, hanem mint egy kapcsolatot, hidat az emberi lét és az örökkévalóság között. Azt képzelték, hogy istenük, aki meghal, de újból feltámad a halálból, rendelkezik egy tövissel, amely olyan, mint egy tengely: összeköti a földet a mennyel. Mi szintén hordozunk lényünkben egy ilyen tengelyt, vagy egy tájékozódási érzé- ket, amely nem kötődik csak a vízszintes síkhoz, hanem összeköti a földet a mennyel, amikor egyenesen állunk az öntudatlanság homályában, mert megért- jük, hogy az életnek van elhívása egy másik, örökkévaló világtól.

---

* Elhangzott 2005. január 1-jén Kolozsváron, a püspöki fogadáson.

A kör alakú, visszatérő idő gondolata lehet megnyugtató, mivel ott nincs semmi új: úgy tájékozódunk, mint amit már jól ismerünk, így a múlt egyben a jövő is. Lelkünk, mint az agyagtégla, minél inkább hordozza a múlt benyomása- it és formáit, annál kevésbé hiszünk abban, hogy képesek vagyunk életünket irányítani és meghatározni jövőnket.

Szükségünk van hitünk teljes erejére, hogy el ne vesszünk az időben, hogy ne engedjük magunkat földbe préselni, és idegen törvénynek engedelmessé válni.

A hit által azonban saját kezünkbe vehetjük életünket, telítve leleményessé- gel, képzelőerővel, mert hatalmunkban áll alakítanunk az újat, álmaink szerint.

A mi emberségünk teljes mértékben attól függ, hogy vajon a kör alakú, vis- zatérő időfolyamatban élünk-e, vagy pedig a szabadságnak, felelősségnek és önmeghatározásnak egyenes vonalú életútján. Csak amikor úgy érezzük, hogy mint egyének saját jogunk alapján élünk, mint olyan lények, akik egyedülálló és összehasonlíthatatlan személyiséggel rendelkezünk, csak amikor megértjük, hogy milyen értékes az életünk, csak akkor tudjuk feloldozni a múlt súlyos kö- telékeit. Többé már nem vagyunk a múlt, de van múltunk.

Megvan a hatalmunk átmenni rajta, és kezdjük megérteni magunkat úgy, hogy eltávolodunk attól, aki voltunk. Éppen az a tény, hogy létezőnk és élünk, már teljesen új a világ folyamatában, mert nincs semmi olyan, mint mi vagyunk. Sohasem volt ennek előtte, és sohasem lesz, amikor mi elmegyünk. És ez az, amiért a mi időnk végtelenül értékes. Nincs szebb sors, mint megtapasztalni az időt, úgy, mint egy lassú kitaruló ünnepséget az öröme és az Isten iránti hálának. Annak a felismerésnek a kifejezésékként, hogy az idő Isten ajándéka.

Mit kívánhatunk egymásnak ezen a reggelen? Nem érhetjük el az újat, ha- nem visszük magunkkal, mint ígéretet. Minden új, minden ami más, mint amit már ismerünk, teljesen idegen lesz számunkra, egy ismeretlen környezetben. Az igazi új mindig és csak akkor jelenik meg a maga valóságában, ha életünkben keressük, és amikor megtaláljuk, ez lesz a legmélyebb örömünk.

Ezért azt kívánjuk egymásnak, hogy legyen valami az új életünkben, amit meg tudunk tartani az örökkévalóság számára; álmaink érjenek be a megvalósu- lás gyümölcseiben, teljesedjenek be az ígéretben, s az ígéret ismét egy új betel- jesedésben. Azt kívánjuk, hogy az idő sohase alakuljon át a pazarlás és időpo- csékolás körévé, hanem legyen egyenes út, összekötő híd a menny és a föld között, Isten és ember között

Kedves Testvéreim! Íme, ez az, amit kívánunk egymásnak: az idő sodrában találjunk nyugalmat Istenben, és bármit is cselekszünk, tegyük azt Istentől ka- pott erővel és áldással. Úgy vigyük magunkkal szívünkben a boldogság és öröm békéjét, mint az örökkévalóság első reggelét!

Így lesz boldog az új esztendőnk.

KÉRÉS ÉS KÖSZÖNTÉS AZ ÚJ ESZTENDŐBEN*

Ahhoz, hogy a gondolkodás és befogadás folyamatosságát megteremtsem, bevezető mondataimat a püspök úr beszédének zárógondolataihoz kapcsolódva fogalmazom meg. Szó volt egyebek közt iskoláinkról, arról, hogy az iskolával való törődés a jövővel való törődést jelenti, és hogy a jövőbe-tekintés természet-szerűen jár együtt a reménységgel. Ehhez azt teszem hozzá, hogy a reményke-dés a derűs világszemlélet jele, és erre akkor is szükségünk van – nem önálta-tásként, hanem erőforrásként –, ha kilátásaink nem mindenben kedvezőek. Én is ebben a szellemben szeretnék szólni, felidézve azt a sajátos hangulatot is, amely kultúránkban az év első napjához kötődik. Ehhez hadd hivatkozzam arra a sok-szor elfelejtett elvre, mely szerint ha valaki nyilvánosság előtti beszédre vállal-kozik, számolnia kell azzal is, hogy hol, kiknek, milyen alkalommal beszél.

Nos, az új esztendő első istentiszteletéről érkeztünk nemrég az Erdélyi Uni-tárius Egyház püspöki rezidenciájára, ahol meghallgattuk a püspök úr múltat idéző, jövőt vizsgáló beszédét. Ezzel minden rendjén van, némi gondot csupán az okozhat, hogy mindez a szilveszteri mulatság után történik. De természetesen ez sem jelent valódi gondot, az említett retorikai elvhez igazodva mégis utalnom kellett rá, annál is inkább, mert Egyházunk főgondnokaként olyan hangot sze-retnék megütni, amelynek derűje jó társa lehet a templomi komolyságnak.

Remélem, ezek után mindenki sejti, milyen szellemben kívánok beszélni. Gondolataimat kérések formájában adom elő, de ezt megelőzően a 2005-ös uni-tárius falinaptár első textusát idézem emlékezetünkbe: *Újra örömeiket lelik az alázatosak az Úrban*. Azért utalok erre a bibliai versre, mert amikor áttekintet-tem új falinaptárunkat, én is úgy találtam, hogy összhangban van ez az ézsaiási gondolat az év eleji indulás erejével, hangulatával. Figyeljük meg az idézett mondat nyelvi anyagát, szórendjét, nyomatékát. A kontextustól függetlenül is felismerhetjük, hogy van benne egy ki nem mondott állítás: *volt idő*, amikor nem lehettek örömeiket az alázatosak az Úrban, de most olyan idő érkezett el, amelyben *ismét* örülhetnek.

Ezek előrebocsátása után – amint már jeleztem – néhány kérést szeretnék szavakba foglalni. Kéréseim keretét olyan alapviszonyok képezik, amelyek egy-házi, közösségi életünkben különlegesen fontosak.

Elsőként lelkészeinkhez fordulok, és arra kérem őket, tartsanak az új eszten-dőben minél több jó egyházi beszédet. Azt, hogy milyen a jó egyházi beszéd, nem lehet néhány szóban megszövegezni, most mégis megemlítek annyit, hogy

---

* Elhangzott 2005. január 1-jén, a püspöki fogadáson.